

HSO – Pianoskatt med Jablonski – och en hemkär Smetana

Speltid: 2 timmar inkl. paus*

Program

Outi Tarkiainen The Ring of Fire and Love

Grażyna Bacewicz Pianokonsert

Paus

Bedřich Smetana Má vlast, utdrag (sats 3, 2, 5, 6)

Medverkande

Helsingborgs Symfoniorkester

Solist Peter Jablonski

Dirigent Emilia Hoving

Konsertmästare Dan Almgren

* Varje konsert är en levande upplevelse och applåder, presentationer och eventuella extranummer kan påverka den totala speltiden. Angiven sluttid är därför ungefärlig.

Outi Tarkiainen (*1985) The Ring of Fire and Love

The Ring of Fire and Love varar i cirka 9 minuter och är skrivet i en enda sats. Stycket är uppkallat efter Eldringen – ett vulkaniskt bälte som omger Stilla havet och där de flesta av världens jordbävningar inträffar. "Eldringen" syftar också på det fenomen som uppstår vid en solförmörkelse, när månen blockerar allt utom solens yttre ring.

Dessutom, som kompositören skriver i en not till partituret, används uttrycket (på engelska) även för att beskriva vad en kvinna upplever när barnets huvud passerar genom bäckenet under en förlossning.

"Det ögonblicket är det farligaste i barnets liv – dess lilla skalle utsätts för enormt tryck och förbereder det för livet på ett sätt som inte liknar något annat." I noten står också: "Eldringen och kärleken är ett verk för orkester om detta jordskälvande, kreativa och katastrofala ögonblick som de färdas igenom tillsammans."

Outi Tarkiainen föddes 1985 i Rovaniemi i finska Lappland, en plats som har varit en ständig inspirationskälla för henne. Hon studerade komposition vid Sibelius-Akademien i Helsingfors, Guildhall School of Music i London och vid University of Miami.

Hon var under fyra år konstnärlig ledare för Silence

Festival i finska Lappland och tilldelades 2023 Finlands musikkörlägggarpris.

Tarkiainen har skrivit verk för bland andra BBC Symphony Orchestra, BBC Philharmonic Orchestra, BBC Scottish Symphony Orchestra, Göteborgs Symfoniker, Kungliga Filharmonikerna och Finska Radions symfoniorkester.

Grażyna Bacewicz (1909–1969) – Pianokonsert

**Grażyna
Bacewicz
Biernacka**
*polsk
kompositör
och
violinist.*

Grażyna Bacewicz Biernacka var en polsk kompositör och violinist.

Hon fick sin första utbildning i piano, violin och komposition av sin litauiskfödde far, Vincas Bacevičius. Hon uppträdde som barn och komponerade sitt första verk vid tretton års ålder.

År 1928 började hon studera filosofi vid Warszawas universitet och studerade även komposition vid stadens musikhögskola. Under början av 1930-talet studerade hon komposition för Nadia Boulanger. Från 1934 till 1935 och efter 1945 undervisade hon vid konservatoriet i Łódź, varefter hon bosatte sig i Warszawa. Mellan 1936 och 1938 var hon konsertmästare i polska radioorkestern. Före andra världskriget uppträdde hon över hela Europa, ofta ackompanjerad av sin bror Kiejstut. Från 1953 ägnade hon sig helt åt komposition och undervisning. Hon var också en framgångsrik författare och publicerade flera noveller och romaner i Polen.

Pianokonserten skrevs 1949 till en Chopintävling som anordnades av Polska tonsättarförbundet med anledning av 100-årsminnet av Chopins död. Första satsen (Allegro moderato) bygger på två teman från polska folkvisor. Verket använder stora symfoniska former och utnyttjar pianosolisten fullt ut för att bygga upp spänning. Andra satsens (Andante) huvudtema är en stilisering av folkvisan *Oj chmielu*,

chmielu, som hyllar humleplantan – symbol för fest och öl. Temat presenteras i fragment och variationer. I finalen (Molto allegro) hör vi ett tema inspirerat av den snurrande polska dansen oberek.

Bedřich Smetana (1824–1884) *Má Vlast* utdrag (sats 3, 2, 5, 6)

Bedřich Smetana var en av de första kompositörerna som uttryckligen definierade sig som tjeck. Han var en del av den tjeckiska emancipationsrörelsen, som kämpade mot Habsburgmonarkins dominans och för kulturell och politisk självständighet. Smetana hade tyska som modersmål och döptes till Friedrich, men arbetade som vuxen aktivt för att lära sig det tjeckiska språket.

Han utbildade sig till pianist och kompositör i Prag och bodde och arbetade mellan 1856 och 1861 i Göteborg.

Porträtt från 1858 under Smetanas tid i Göteborg. Målad av svenska Per Södermark.

Smetanas liv präglades av tragedier: tre av hans sex döttrar dog i barndomen, och även hans första hustru gick bort tidigt. År 1874 förlorade han hörseln och tillbringade sina sista dagar på ett psykiatriskt sjukhus.

Má Vlast (Mitt fosterland) består av sex symfoniska dikter. Vid kvällens konsert spelas fyra av dem: sats 3, 2, 5 och 6. Verket hade sin urpremiär i sin helhet den 5 november 1882 i Prag. Smetana komponerade det mellan 1874 och 1879 – under en period då han redan hade blivit döv. Den mest kända delen är *Vltava* (Moldau), som skildrar flodens väg genom landskapet.

3. Šárka (1875)

Detta stycke berättar dramatiskt en böhmisk legend om kriget mellan män och kvinnor. Titelfiguren, Šárka, en amasonisk krigare, svär att hämnas på alla män. Hon låter sig bindas vid ett träd för att locka riddaren Ctirad. Ctirad och hans män befriar henne, och han blir förälskad i henne. Hans män bjuds på mjöd, och medan de är berusade angriper amasonerna och dödar dem.

2. Vltava (Moldau) (1874)

Detta är den andra och mest kända delen av *Má Vlast*. Det är ett musikaliskt landskap som skildrar flodens 430 kilometer långa lopp från dess källor, genom Tjeckiens landskap, förbi Prag och slutligen ut i floden Elbe.

Vi hör:

Källorna: Två källflöden uppstår i Böhmerwald (flöjter, klarinetter).

Flodens lopp: Källorna förenas, och det berömda, folktonsinspirerade temat hörs (stråkar).

Skogsjakt: Jakthorn ekar längs flodbanken.

Bondbröllop: En livlig polka klingar.

Nymfernas dans: I månljuset dansar vattennymfer i floden.

Moldau/Prag: Floden flyter förbi slottet Vyšehrad vid Prag, och temat blir bredare och mer majestätiskt.

5. Tábor (1878)

Den femte delen är ett monumentalt och allvarligt stycke som anknyter till historiska händelser. Tábor är namnet på den stad som var ett centrum för husiternas uppror på 1400-talet. Det husitiska upproret bestod av en serie inbördeskrig mellan

husiterna och de förenade katolska styrkorna under den tysk-romerske kejsaren Sigismund, påvedömet och europeiska monarker lojala mot den katolska kyrkan. Dessa krigshandlingar pågick från 1419 till omkring 1434.

Oroligheterna inleddes efter att den förprotestantiske kristne reformatorn Jan Hus avrättades av den katolska kyrkan år 1415, anklagad för kätteri. Jan Hus' anhängare kallades husiter.

Smetana använder den husitiska koralen "*Kdož jste boží bojovníci*" (Ni som är Guds krigare) som musikaliskt tema. Den symboliserar tjeckernas okuvliga vilja och kampanda.

6. Blaník (1879)

Stycket är baserat på den böhmiska legenden om berget Blaník, där en armé av riddare under befäl av Sankt Wenzel sover. Dessa riddare är ämnade att komma till det tjeckiska folkets undsättning i deras mörkaste timme och bringa seger och frälsning.

Vi hör:

Fortsättning på "Tábor": Musiken inleds dystert och återupptar det husitiska koraltemat från föregående sats, "*Tábor*".

Riddarnas uppvaknande: Verket övergår från en stillsam, naturnära skildring av området kring Blaník till en triumferande stämning. Riddarna vaknar och tågar ut i striden.

Triumferande slut: Satsen avslutas högtidligt som en symbol för Böhmens – eller Tjeckiens – eviga storhet.

Solist

Peter Jablonski har varit verksam på de stora internationella scenerna i drygt trettio år och är känd för sin naturliga spelstil. Trots att Beethovens och Mozarts pianokonsertyper hör till favoriterna hyser Jablonski även stort intresse för den mera sällan exponerade delen av pianorepertoaren och tonsättare som Barber, Szymanowski, Lutoslawski, Copland och Bacewicz.

Eftertraktad som solist i hela världen har Peter Jablonski spelat med orkestrar som exempelvis BBC Symphony Orchestra, Royal Philharmonic Orchestra, Leipzig Gewandhaus, Tonhalle Zürich, Orchestre Nationale de France, NHK Tokyo, DSO Berlin, Warszawas filharmoniska orkester, Los Angeles Philharmonic och Cleveland Orchestra.

Dirigent

Emilia Hoving inledde spelåret 2025/26 med en treårig anställning som Associate Conductor för Royal Philharmonic Orchestra i London efter att ha framträtt med ensemblen föregående säsong på Cadogan Hall och Bristol Beacon. Denna säsong debuterar hon också med The Hallé i Manchester och återvänder för att dirigera bland andra Göteborgs

Symfoniker, Malmö Symfoniorkester, Helsingborgs Symfoniorkester, Orchestre de Chambre de Lausanne och BBC Scottish Symphony Orchestra. År 2025 gjorde hon också sin operadebut, där hon dirigerade Opera North i flera uppföranden av Mozarts Trollflöjten. Hoving dirigerar regelbundet verk av nulevande (särskilt finska) kompositörer.

Text: Benedicte Christiansen